

b. Teymûr, Cebeliahdar savaşına kardeşi Târik ile birlikte girdi. Seyyid Saîd ile Seyyid Târik'in babaları Teymûr bir Türk hanımla evlenmişti ve Seyyid Târik bu Türk anneden doğmuştu. Târik doktor olan dayısı ile birlikte Almanya'da yaşarken ağabeyi Saîd imam taraftarları ile Cebeliahdar savaşına girdi ve kendisine destek amacıyla onu ülkeye davet etti; Uman'a geldiğinde yalnız Türkçe ile Almanca bilen Târik Saîd ile birlikte Cebeliahdar savaşından başarı ile çıktı. Sonuçta Târik ülkenin başbakanlığı görevini üstlendi ve bir Türk hanımla evlendi. Târik'in oğlu bugün Uman'da yaşamaktadır. Uman, Basra körfezi ülkelerinde çıkan zengin petrol yatakları dolayısıyla ve onların nakliyesiyle deniz ticaretinin gelişmesi neticesinde stratejik önemi giderek artan bir bölge durumundadır. İslâm Konferansı Teşkilâtı, Körfez İşbirliği Konseyi ve Arap Birliği gibi kuruluşların üyesidir. Maskat'taki Sultan Kâbûs Üniversitesi ülkenin en önemli eğitim merkezidir. Ayrıca Zafâr, Macân, Sûr, Nizvâ ve Suhâr üniversiteleriyle Batı ve İslâm dünyasındaki çeşitli üniversitelere bağlı çok sayıda fakülte vardır.

BİBLİYOGRAFYA :

T SMA, nr. E. 4455, 5766, 8499, 8902; BA, I. HR, nr. 72/3488; MV, nr. 131/85, 139/114, 151/40; DH. İD, nr. 59/20; YEE, nr. 35/10; HAT, nr. 38/1938, 770/36178; HR.SYS, nr. 93/28, 96/2, 109/32, 110/16, 111/20, 111/30; DH.KMS, nr. 28/34; Y.PRK.EŞA, nr. 51/75; Belâzürî, *Fütûh* (Fayda), s. 110-113; Yâkût, *Mu'cemû'l-büldân*, IV, 150-151; İbn Rûzeyk, *el-Fethu'l-mübîn fi sîretî's-sâdeti'l-Bü Sa'idiyyin* (nşr. Abdülmün'im Âmir – Muhammed Mürsî), Maskat 1397/1977, tür.yer.; Cevdet, *Târih*, II, 56-59, 60-63, 148-149, 305-310; Sâlimî, *Tuhtetü'l-a'yân bi-sîretî ehli 'Umân*, Küveyt 1974, tür.yer.; L. Fraser, *India under Curzon and After*, London 1911, s. 60-66, 87-89; *Delîlül-Hâlic* (Târih), I, 9-499; II, 629-1136; S. H. Longrigg, *Four Centuries of Modern Iraq*, Oxford 1925, s. 181-189; G. W. F. Stripling, *The Ottoman Turks and the Arabs, 1511-1574*, Urbana 1942, s. 89-93; Kadrî Kal'acı, *el-Hâlicü'l-'Arabî*, Beyrut 1945, s. 321-322; Cemâl Zekeriyâ Kâsım, *el-Hâlicü'l-'Arabî (1840-1914)*, Kahire 1966, s. 354; W. Phillips, *Oman: A History*, Beirut 1971, s. 75-78, ayrıca bk. tür.yer.; D. Hawley, *Oman and its Renaissance*, London 1977, s. 13-51; J. C. Wilkinson, *Water and Tribal Settlement in South-East Arabia*, Oxford 1977, s. 122-136; a.mlf., "Changement et continuité en Oman", *La péninsule arabique d'aujourd'hui* (ed. P. Bonnenfant), s. 393-414; F. A. Clements, *Oman, The Reborn Land*, London 1980; Erdoğan Merçil, *Kirman Selçukluları*, İstanbul 1980, s. 27-30; Colette Le Cour Grandmaison, "Présentation du sultanat d'Oman", *La péninsule arabique d'aujourd'hui* (ed. P. Bonnenfant), Paris 1982, s. 263-288; a.mlf., "Chronologie du sultanat d'Oman", a.e., s. 289-292; a.mlf., "La société rurale omanaise", a.e., s. 371-391; Jean-Louis Miège, "l'Oman et l'Afrique orientale au XIXe siècle", a.e., s. 293-

318; Bruno Le Cour Grandmaison, "L'économie omanaise: 1970-1980", a.e., s. 319-370; Muhammed Hamîdullah, *el-Vesâ'îku's-siyâsiyye*, Beyrut 1403/1983, s. 161-165; Abdurrahman Abdülkerim el-Ânî, *'Umân fi'l-'uşûri'l-İslâmiyye-ti'l-ülâ*, Beyrut 2001; M. L. Dames, "The Portuguese and Turks in the Indian Ocean in the Sixteenth Century", *JRAS* (1921), s. 16 vd.; L. Lockhart, "Nadir Shah's Campaigns in Oman, 1737-1744", *BSOAS*, VIII (1935-37), s. 157 vd.; Fevzi Kurtoğlu, "XVI. Asırda Hind Okyanusunda Türkler ve Portekizliler", *TTK Bildiriler*, II (1943), s. 911-923; G. R. Smith – C. E. Bosworth – C. Holes, "Umân", *EP* (İng.), X, 814-818; Mustafa L. Bilge, "Bü Saîd Hânedanı", *DİA*, VI, 339-340; a.mlf., "Maskat", a.e., XXVIII, 77-78.

MUSTAFA L. BİLGE

UMÂRE b. HAZM

(عمارة بن حزم)

Umâre b. Hazm b. Zeyd
en-Neccârî el-Hazrecî
(ö. 12/633)

Sahâbî.

Medine'de doğdu. Hazrec kabilesinin Neccâroğulları boyuna mensuptur. Babası kabilenin önde gelenlerindendi. Annesi Benî Saîde'den Hâlide bint Ebû Üneys'tir. Umâre, Birinci Akabe Biatı'na katılan müslümanların Medine'ye döndükten sonra şehirde yaptıkları davet sayesinde 621 yılında İslâm'la tanıştı. Ertesi yıl yapılan İkinci Akabe Biatı'na o da katıldı; Hz. Peygamber'i Medine'ye davet eden ve onu hayatları pahasına korumaya söz veren yetmiş beş kişilik müslüman grup arasında yer aldı. İslâmiyet'in Medine'de yayılması için gayret gösterdi. Şehirde putperestliğe ve putlara karşı mücadele başlattı. Es'ad b. Zûrâre ve Avf b. Afrâ ile birlikte özellikle Neccâroğulları'nın evlerinde bulunan putları kırmakla tanındı. Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin komşusu olan Umâre, Resûl-i Ekrem'in Ebû Eyyûb'un evine yerleşmesi üzerine onun yakınında bulundu. Hz. Peygamber'i sık sık evine davet eder, ona hediyeler sunar ve zaman zaman kendisiyle şakalaşır. Yahudilerden ve müşriklerden gelebilecek tehlikelere karşı Resûlullah'ı korumayı kendisine görev edinmişti. Hz. Peygamber onu muhacirlerden Muhriz b. Nadle ile kardeş ilân etti.

Bedir, Uhud ve Hendek başta olmak üzere bütün gazvelere katılan ve büyük yararlıklar gösteren Umâre b. Hazm şakalarıyla meşhurdur. Savaş için hendek kazılırken henüz genç bir delikanlı olan Zeyd b. Sâbit'in toprak kazıp taşımaktan yorgun düştüğünü ve hendeğin içinde uyuyakaldığını görünce onun silâhını alıp sak-

ladı. Uyandığında telâşa kapılan Zeyd, Resûl-i Ekrem'in yanına giderek durumu anlattı. Hz. Peygamber de ona "uykucu" diye takıldıktan sonra etrafındakilere silâhının kimde olduğunu sordu. Umâre silâhı kendisinin aldığını bildirince Resûlullah onu sahibine iade etmesini söyledi ve şaka da olsa müslümanların eşyalarını alıp onları korkutmanın doğru olmadığını belirtti (Hâkim, III, 476). Umâre, Mekke'nin fethi ve Tebük Seferi'nde Neccâroğulları'ndan Benî Mâlik'in bayraktarlığını yaptı. Müslümanlarla birlikte Tebük Seferi'ne katılan, ancak Hz. Muhammed'in peygamberliği konusunda hâlâ şüpheleri bulunan yahudi asıllı münafık Zeyd b. Lûsayt, Resûl-i Ekrem'in devesinin kaybolması üzerine onun gökten haber verdiğini, fakat devesinin yerini bilmediğini söyleyip peygamberliği hakkında şüphe uyandırmaya çalışınca Umâre, Zeyd'i kendi birliğinden çıkardı ve artık kendisiyle yolculuk yapmayacağını bildirdi (İbn Hişâm, IV, 166-167). Resûlullah münafıklara karşı tavır almaya başlayınca onlara fiilen müdahale etti ve zor kullanarak mescidden dışarı çıkardı (a.g.e., II, 528-529). Vedâ haccında bulunan Umâre, Resûl-i Ekrem'in vefatından sonra Hz. Ebû Bekir'e ilk biat edenler arasında yer aldı. Peygamberlik iddiasında bulunanlar karşı yürütülen mücadelelerde Müseylimetülkezzâb'ı ortadan kaldırmakla görevlendirilen Hâlid b. Velîd kumandasındaki orduya katıldı. 12 (633) yılında Müseylime'nin öldürülmesiyle sonuçlanan Yemâme'deki Akrabâ savaşında şehid düştü. Umâre b. Hazm okuyarak tedavi (rukye*) yapardı. Resûl-i Ekrem de okuduklarını dinlemiş ve kendisini onaylamıştı. Umâre, Zeyd b. Sâbit'in annesi Nevvâr bint Mâlik b. Sırma ile evlenmiş, bu evlilikten Mâlik isminde bir oğlu olmuştur. Resûlullah'tan üç hadis nakletmiş (İbnü'l-Cevzî, s. 375), bunlardan birinde Resûl-i Ekrem'in kendisini bir kabrin üzerinde otururken gördüğünü ve ona, "Kabrin üzerinden çekil, sahibine eziyet etme" dediğini rivayet etmiştir (Hâkim, III, 682).

BİBLİYOGRAFYA :

Vâkıdî, *el-Megâzî*, I, 9, 24, 139, 162, 448; II, 800, 1003, 1009-1010; İbn Hişâm, *es-Sîre*², II, 457, 528-529, 702; IV, 166-167; İbn Sa'd, *et-Tabakât*, III, 96, 486, 522, 609; VIII, 163; Buhârî, *et-Târihu'l-kebir*, VI, 494; İbn Hibbân, *es-Sîkât*, III, 294; Hâkim, *el-Müstedrek* (Atâ), III, 476, 681-682; İbn Abdülber, *el-İstî'âb* (Bicâvî), III, 1141; İbnü'l-Cevzî, *Telkîhu fuhûmi ehli'l-eşer*, Kahire 1975, s. 375; İbn Hacer el-Askalânî, *el-İşâbe* (nşr. Âdil Ahmed Abdülmecûd v.dğr.), Beyrut 1415/1995, IV, 475-476; M. Saîd Mübeyyaz, *Mevsû'atü hayâti's-şahâbe*, Beyrut 1421/2000, V, 2573-2574.

MEHMET EFENDİOĞLU